

„LUPTA FENTRU LUMINĂ“

„LUMINA PRIN LUPTA“

REVISTA LITERARĂ

APARE ODATA PE SĂPTĂMANA

DIRECTOR T. H. M. STOENESCU

ABONAMENTUL

Pe un an . . . . . 20 Lei
 Pe 6 luni . . . . . 10 „
 Pe 3 luni . . . . . 5 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA

12, Strada Bis. Eni, 12—București.

ANUNCIURILE

Linia de petit. . . . . 20 b.
 $\frac{1}{2}$ pagină . . . . . 15 lei
 $\frac{1}{4}$ „ . . . . . 8 lei

SABIA OFIȚERULUI

— NUVELA IMITATA —

Generalul locuia la catul întâiu al unei case mari.

Intr'o zi, stetea cu coatele pe fereastră, și privia la lumea care trecea pe drum. Intre nenumărați trecători, zări de departe un ofițer, care umbla fără sabie: lipsă de disciplină, călcare gravă a reglementelor militare.

— A! strigă generalul, acest locotenent necinstește armata. Il voi trimite la arest.

În timpul acesta, ofițerul se apropia mereu și, tocmai când trecea pe subt fereastră, auzi că'l strigă cineva.

— Ei! d-le locotenent! Vino sus îndată!

Ofițerul ridică capul și dete cu ochii de general.

De o dată și aduse aminte că plecase d'acasă dupe o afacere grabnică și că uitase să și pue sabia. Înțelese atunci pentru ce 'l chema superiorul său.

Din nefericire, nu mai avea încotro; faptu-i era descoperit și trebuia să se supue furtunei ce'l amenința.

Cu toate astea, generalul, om cu suflet bun, nu și arătase semeția atât pentru disciplină, cât pentru a petrece puțin pe so-coteala încurcatului ofițer.

Locotenentul intră în curte, urcă scara, trecu printr'o sală de așteptare și..... o! întâmplare fericită! într'un colț zărește mai multe sabii pe care generalul le păstra încă de când trecuse prin toate gradele ofițerismului. Ia una din ele cu centuron și o încinge zicându-și în gând:

— Să te ved acum, generale!

Apoi, cu o înfățișare nevinovată, intră în salon, unde 'l întâmpină superiorul său.

— Pentru ce m'ați chemat, d-le general?

— Te-am chemat, d-le să te întreb....

Generalul se întrerupse de-o dată. Locotenentul avea sabie.

— Zău, dacă știu ce eram să te întreb.... bombăni el cu o mutră serioasă și zăpăcită.... A da, urmă apoi,—vream să te întreb ce mă faci.... ce face tatăl d-tale?....

— Vai, d-le general, dacă ar putea să auză, cât s'ar bucura el, că întrebî de densusul, fără să'l cunoști; dar, din nefericire, a murit de acum două-zeci de ani!

— A murit?... Bietul om!.... D-zeu să'l ierte.... trebuie să fi fost un om foarte de ispravă....

Și generalul bătea câmpii, neștiind ce să mai spue.

— Numai pentru asta m'ați chemat? întrebă ofițerul.

— Și pentru asta și pentru alt ce-va... De o camdată însă îți ordon să nu care cum-va să greșești vr'o-dată să ieși fără sabie pe drum; fiind că, uite, acum, dacă n'ai fi cu sabie, te-ași trimite la arest.

— Cum se poate, d-le general?... Că doar nu'mi bea mințile.... Eū nu mă despart nici o dată de sabia mea!

— Bine, bine, dragul meu! Mă bucur... Așa ofițer face onoare armatei.... Acum poți să te duci.

Locotenentul salută, eși din salon, trecu prin sală, puse sabia de unde o luase, și plecă.

Generalul se așeză din nou la fereastră; când trecu ofițerul, îl văzu iar fără sabie.

— Nevastă! Nevastă! strigă generalul; vino repede, repede!....

Ea alergă la fereastră, venind dintr'o altă odaie.

— Vezi pe locotenentul acela care trece?

— Il văz.

— Il vezi bine?

— Foarte bine!

— Are sabie?

— Nu.

— Eī bine, te înșeli! De departe n'are; dar de aproape are; am văzut'o eū.

Nevasta generalului, obicnuită a nu i se împotrivi nici odată, tăcu și'l lăsă în credința lui.

Dar ofițerul, de atunci, nu și-a mai uitat sabia acasă.

Nocturna.

O AMINTIRE.

Când l'am cunoscut pentru întâia oară, abia mai păstrez o rază de amintire aproape stinsă. Mi se pare că era o zi din luna Octombrie, într'o grădină publică, unde numai cei ce iubesc melancolia toamnei veneau s'o privească pe frunzele îngălbenite de salcâmi și plop.

Mergea singur printr'o alee. Din buzunarul pardesiului eșea afară dunga unui volum gros, iar subț braț ținea un caet mic cu scoarțe albastre.

Își trăgea mersul încet, încet...

Ochii lui verzii și de o umezeală tristă, par'că ar fi plâns, priveau fără țel către petecile de cer întrezărite printre ramurile arborilor.

L'am văzut apoi scriind pe o foaie din caet cu vârful creionului, ce'l uda puțin între buzele'i subțiri și ușor deslipite una de alta.

M'am gândit atunci că trebuie să fie un poet necunoscut, care își întocmește cine știe ce inspirațiune tristă pe paginile aceluī caiet. M'am gândit că e poate vre-o ființă de acelea, restrasă, pesimistă, fără prieten, nezărită în mulțimea oamenilor, ce'și traduce în versuri admirabile, în cugetări adânci, cine știe ce durere, ce vis, ce decepțiune din sufletul lui.

Văzut ast fel: visător, liniștit, și palid, pe subț frunzătura arborilor, părea atât de adorabil și atât de curios de privit!

* * *

Am ajuns să fim prieten.

Sta afară din oraș, în apropiere de barieră. De la fereastra odăii lui se zărea câmpia întinsă, cu dealuri în depărtare, presărate pe ici pe colea cu stejari groși și bătrâni, ce se întipăreau ochilor ca niște sentinele neclintite.

Mă duceam rar pe la el. Il plictisea vorba multă: părea mai tot d'auna obosit; citea numai, citea cu o lăcomie și cu o poftă de speriat.

Anemia îi desvoltase sistemul nervos, ce'ī cauzau dureri de cap și insomnii urâte. Tră-

ia într'o sărăcie neagră, iar doctorii îl opri-
seră să se dea la ocupațiunii oboșitoare,

L'am întrebat într'o zi, dacă are ceva ma-
nuscrite. Voiam să'î găsesc un editor și să'î
aduc un câștig dupe ele. Mi-a răspuns, du-
pe un rîs silit și ironic :

— Am câte va foî scrise, dar le voi arde...
Nu'mî folosesc la nimic. La ce să le public?...
Simțeam o sinceră părere de rău, când îi

înțelegeam suferința și scepticismul simțirei
lui. Dar el rămânea rece chiar în fața mân-
gâierei.

* * *

Dupe o fășie lungă de vreme...

» *Vino pe la mine. Sînt în spitalul*®P... *Te
rog...*»

Aceste rînduri, subt semnătura lui, le-am
primit pe o cartă postală.

M'am dus...

Intr'o cameră cu alți doi bolnavi, zăcea,
galben și isprăvit, cu fața în sus, cu brațele
moî, lungite de-a lungul corpului. Lîngă
pat o femeie bătrână se apropiase cu o lu-
mîinare de ceară aprinsă. Mai de o parte, ta-
tăl său,— un bătrîn slab și gârbovit,— plin-
gea înecându-se, cu ochii înmărmuriți pe fi-
gura nenorocitului său odor.

Venisem tîrziu : era în agonie.

Increment de acest tablou neașteptat, ră-
măsesem ca de piatră pe pragul ușei. Dar
recâștigându'mî în grabă conștiința de cese
petrece, înaintai ușor către patul murindu-
lui. Îi luaî mîna și abia putui să șoptesc
încet :

— Alecsandrel..

Fu un moment de uimire și de durere su-
premă, pe care nu'l voi uita în toată viața
mea. Tristul meu prieten, la auzul graiului
meu, deschise încet ochii săi mari și își în-
ecă cele din urmă priviri în ochii mei, ce în-
cepuseră să se ude de lacrimi. Și mi se pă-
ru că vîd întreaga lume de simțiri și de
gînduri, de visuri și deziluzii, de dureri și
suferințe mute, a sufletului său, în acei ochi,
peste care apoi se lasară pleoapele ca niște
perdele ale întunericului de veci...

Iar femeia de lîngă mine, dîndu-mă într'o
parte, rosti cu o voce seacă :

— Staî, domnule, că moare fără lumîinare.
Și se grăbi să'î puie în mîna lumîinarea
de ceară aprinsă.

Traian Demetrescu.

VOI SĂ TRĂESC

*Muncit de flacăra iubirei,
A fost un timp când vream să mor ;
De câte ori nu hotărîsem
Să mă omor !*

*Și când iubirea mi-a fost dată,
De gelosie chinuit,
Am vrut să mor,—crezîndu-mă focul
Disprețuit.*

*Apoi în lupta pentru viață,
De-orî-ce speranță părăsit,
Alt chip să scap, de cât prin moarte,
Nu am găsit.*

*Și azi iubesc,—mă chinuiesc,
Și gelosie și amor,
Și azi mă lupt,—dar nu'mă mai vine
Gîndul să mor.*

*Orî : unde'î moartea mă aproape,
Orî : m'am deprins să pătînesc,
Singular nu știu ;.... dar viața'mî place,
Voi să trăesc !*

15 Noembrie 1888.

Carol Scrob

SIMȚIRE 'NNOBILATĂ...

Ades' un suflet cu simțire
La plînsul altora atins,
De întristare e coprins
Chiar când se află 'n fericire ;

Căci în simțirea 'nnobilată
Nu plînge egoismul rău ;
Ci suferă 'n adîncul său
O lume 'ntreagă de o dată.

Elisabetha M. Z. Ionescu.

LA UN GÂND

(Poveste)

U croitor era
 Aproape ca să'și dea
 Obștescul său sfârșit:
 De-aceea pe nevastă la dânsul a pofțit
 Și ast-fel i-a vorbit:
 — «Tu vezi că mai am încă puțină viață'n-mine,
 «Cred dar că este bine
 «Să'ți dau o sfătuire pe care, dacă vrei,
 «Ca bună poți s'o ieși.
 «Tu tînără rămâi
 «Și fără căpătâiu,
 «Ar fi de-aceea bine să ne'ngrijim de-acum
 «De viitorul drum.
 «Să nu rămâi, nevastă, mult timp în văduvie,
 «Pe calfa noastră ia-o; soț bun el o să'ți fie.»
 — «Prea bine zici, bărbate, nevasta a grăit,
 «Și eu de multă vreme la asta m'am gândit.

Gheorghe Adamesou.

PRUTULUI

Prutule cu apă dulce și cu unde de cristale
 Îți mai amintești tu oare de copilul mititel,
 Care îți spunea odată tainic dorurile sale?
 Azi revine, te privește; e bătrân, dar e tot el.

Când speranțe și iluzii le-avea încă'nchise'n sămburi,
 Când norocul, fericirea, ca doi îngeri îi zimbeau,
 El venea cu Ea, la'tine; și-amîndoi șezînd pe dîmburi,
 Plăsmuind un vis de aur, nopți și zile petreceau.

Vadul e și-acum același, și-acum plute stau pe unde
 Glasul pasărei de baltă e și-acum desmerdător,
 Și din cele patru stihii simț că încă mă pătrunde
 Și'mi ajunge până'n suflet reîntineritul dor.

Dar azi viața e amară, inima nemângăiată,
 Lângă tine vede totul amorțit și'nstreinat;
 Dragostea în răzburare și în ură e schimbată,
 Timpul zboară înainte și trecutul e uitat!

V. Verdeș.

CRONICA TEATRALĂ

Teatrul Național. — Nu știm ce sfârșit va avea direcțiunea Caragiali. Constatăm numai pentru prezent, că procedările-î sînt cu totul criticabile. Despre o analiză a pieselor și a jocului artiștilor, nici mai e vorbă: De la venirea Sarei Bernhardt, trupa română postește; nu s'a mai jucat nici o piesă. Avem înse de expus câte-va chestiuni grave în sarcina direcțiunei.

1). Ni se spune că, în aceste momente, destul de critice pentru Teatru, d-nul Caragiali n'a găsit alt ceva mai bun de făcut cu banii Teatrului, de cât să cumpere mobilier în valoare de peste 5000 de lei.

2). Ni se mai asigură că acest domn director nu dă nici o socoteală societarilor de situația bănească a teatrului, — și că, ceea ce este și mai arbitrar, — le-a făcut ca un fel de leafă lunară, dupe clasa fiecărui, și când i se pomenește de socotelii, are aerul d'ași propune să le dea tocmai la sfârșitul stagiunei, ceea ce ar însemna aproape, la *calendele grecești*.

Nu înțelegem nici procedarea directorului, nici esitarea de control a societarilor. Am vrea să știm, cine are dreptul a veghea interesul societarilor, dacă nu ei însușii?

3). Cu ocaziunea reprezentațiilor Sarei Bernhardt, ni se spune că personalul administrativ al teatrului s'a purtat într'un mod foarte incorect. Ast-fel, pe când sute de oameni făceau coadă la galerie până ca să ajungă a pătrunde înăuntru, funcționarii teatrului introduceau pe favoriți prin ușile rezervate numai personalului din Teatru, provocând astfel rumoare și nemulțumire în public. Ceva și mai compromițitor pen-

tru direcțiune este faptul că, în serile cător-va reprezentațiuni, publicul venind să cumpere bilete, a găsit casa închisă și chiar în sala unde răspunde ghișeul casierului se află câți-va ovrei care vindeaū bilete și speculaū publicul într'un mod nedemn, luându-i prețuri îndoite. Cum de a permis direcțiunea asemenea gheșefturi murdare chiar în localul teatrului? Nu erau destul de mari prețurile fixate, a mai trebuit să se permită urcarea lor de către niște samsari, cu care direcțiunea ar putea fi bănuită de complice, de vreme ce i-a lăsat să și exercite o astfel de necurată meserie?

În fața acestor abateri de la datorie și a altor multe, menționate zilnic de unele ziare; în fața completei descuragiări a artiștilor români și a vedităi periclitări a Teatrului Național, am voi să știm ce măsură a luat sau are de gând să ia d. ministru al cultelor; căci, la urma urmei, lucrurile au ajuns prea izbitoare. Cetim în unele ziare, chiar în acelea considerate ca organe oficioase, desvelind și acuzând zilnic arbitraritățile directorului actual. Cum se explică aceasta? Acele ziare spun minciuni, sau d-nul Ministru nu le dă încrederea ce merită?

Opiniunea publică cere satisfacție, și d. Ministru e dator să o dea. Revista Literară n'a făcut și nici nu face politică, dar oricare ar fi guvernul care va lăsa în părăsire interesele unei instituții de lumină și cultură, cum e aceia a Teatrului Național, va avea regretul să'l desaprobe și să îi aducă aminte că instituțiile țerei merită mai multă atenție de cât luptele personale ale politiceii.

Sarah Bernhardt.— Venirea acestei mari artiste în capitala României, a avut bunul, dar și răul ei. În adevăr, sunt rare ocaziunile când putem admira arta în adevăratul ei sens; dar, ori cât de mare a fost la noi succesul Sarei Bernhardt și or cât ne-a lăsat de satisfăcuți, nu e mai puțin adevărat, că reprezentațiile-ei, a făcut un mare rău reprezentațiilor trupeii române. Mai întâi pentru cuvântul, că în toate serile cât a durat seria acelor reprezentațiuni, teatru românesc nu a fost; și apoi, pentru faptul că prețurile locurilor fiind prea exagerate, publicul și-a sleit budgetul ce și destinase pentru spectacole, așa că toată iarna nu se știe dacă teatrul românesc nu va fi vecinic gol. Se abuzează prea mult de curiozitatea publicului, când e vorba să vie câte-un artist strein, și această despoiere volnică, o fac impresarii, pe care nu numai publicul, dar și direcțiunea teatrului ar trebui să i pue la carantină și să le stabilească prețuri cuviincioase.

Sunt convins că dacă într'o altă țară, săracă cum e a noastră,—ar fi îndrăznit impresarii Sarei Bernhardt să pue asemenea prețuri, ea ar fi fost fluierată chiar de la prima reprezentațiune, cu toată arta și reputația ei. Indulgența publicului nostru însă dovedește cât e de primitor pentru *strein*, și cât sunt de rea credință impresarii, abuzând de acest public, ingrât către artiștii sei și risipitor pentru cei streini.

Dar Sarah Bernhardt a plecat! Pustiul și descouragearea au rămas în Theatrul Național.

Th. M. Stoenescu.

VORBE

Sunt oameni care, pentru bani, pot să facă și fapte bune.

V. Koning.

Autorul cel mai prețuit, este autorul averii sale.

Rothschild.

Mai bine ascultă de cât să vorbești, fiind că ai două urechi, pe când limbă ai numai una.

Paul Bonnetain.

În literatură, autorii resfățați în prezent, rare ori devin oameni mari ai viitorului.

Georges Ohnet.

Acela care 'și botează copilul îi dă un nume; dar acela care 'și botează vinul, ia pe al acestuia.

Francis Enne.

CE SE ZICE DESPRE FEMEI

Cine-va se mira de un tată cum a putut să 'și mărite fata după cel mai mare dușman al său.

— I-am dat-o, ca să mă răzbum, răspunde tatăl.

Un preot citind evanghelia Samaritaneî. termină zicând :

— Nu vă mirați că evanghelia aceasta e așa de lungă : într'însa vorbește o femeie.

Pacuvius se plângea prietenului său Arius că se însurase de trei ori, și câte treile lui neveste se spânzuraseră de un copac, ce avea în grădină. Arius ceru să 'i dea și lui o cracă să 'și-o planteze în grădină.

Milton, fiind întrebat de ce, în unele țări, un rege poate să fie încoronat la 14 ani, dar nu poate să se însoare decât după 18 ani, — acesta răspunde. — Pentru că e mai greu să guvernezi o femeie decât un regat.

D-șoara de Scudéry a păcătuit ea însăși împotriva secului său, scriind următoarele versuri :

Pe dreptul Iov, Satana când îl avu 'n putere,
Copii, sănătatea și-averea 'i-a luat;
Dar ca să 'l tortureze cu o mai grea durere,
Știi ce-a făcut Satana?... — Nevasta i-a lăsat.

Un poet, necunoscut, a contribuit la celezise de femei, cu aceste patru versuri :

Femeia tot-d'aua ursuză e din fire;
Orî-cât trăești cu dînsa, nu poți să însumezi
De cât două minute de scurtă fericire:
Când te însori cu dînsa și când o 'nmormîntezi.

Un șef de orchestră însă 'i-a întrecut pe toți :

— Femea, zice el, este ca o măsură : trebuie să o bați regulat.

UNA-ALTA

Se aude în sofragerie un șgomot de sticle sparte.

— Ce-ai făcut Ioane ? întrebă doamna furioasă; ai spart încă un pahar !..

— Am spart; dar de astă dată am avut noroc, căci s'a spart drept în două.

— Ei și ? asta însemnează că ai avut noroc ?

— Fără îndoială.. Nu înțelegi d-ta că, dacă s'ar fi spart în mai multe bucăți, de câte ori ar fi trebuit să m'aplec ca să le adun pe toate ?

* * *

— Nicușor, ce 'ți place ție mai mult, soarele or luna ?

— Firește că luna; ea luminează noaptea, pe cînd soarele vine ziua, când n'am trebuință de dînsul.

* * *

D-șoara Luluța se măritase c'un himist. Într'o seară ședea cu bărbățulul la gura sobei.

— Mă iubești, puiule ? îl întrebă ea desmerdându'l.

— O da ! mai ales de cînd te-ai cântărit la sf. Gheorghe.

— Ce-are a face ?..

— Ba are foarte mult. Nu e așa că ai cântărit 70 kilograme, scăzînd hainele, ınelele și piepteniî din cap ?

— Da !..

— Ei bine, am constatat că cele 70 kilograme ale tale se compun din 44 kilo oxigen, 7 hidrogen, 1 azot, 1,750 calce, 800 grame clor, 100 de fluor, 12 de carbon, 800 de fosfor, 100 de sulf, 80 de potasium, 50 de magnezie, 45 de fer, solide și liquide, gazoase și..

— Destul, destul !.. strigă Luluța, căreia 'i perise or ce poftă de dragoste.

* * *

Un sărac, slab și gălbejit, era chemat înaintea tribunalului.

— Ce profesie ai? îl întrebă prezidentul cu asprime.

— Muritor de foame, d-le prezident.

* * *

Un tată bețiv, văzând că unul din copiii săi bea tot-d'auna cam multicel la masă, îi zise :

— E he! dragul meu, așteaptă să mor și pe urmă să mă moștenești.

* * *

— Va să zică, amice, și tu ești de părere că bărbatul trebuie să-și bată nevasta?

— Negreșit, acesta e singurul mijloc d'a o face să te iubească; numai caută să nu o bați prea tare, căci nu te mai scapi de dragostea ei.

* * *

Un domn cumpăra de la librărie „Arta d'a tăcea“, conferință ținută la Atheneu de d. St. Velescu.

— Sunteți deputat? îl întrebă librarul cu oare-care șială.

* * *

După un an de căsnicie:

— Te duci unde-va azi, draga mea?

— Nu!

— Atunci mă duc eu.

— Viu și eu...

— Dacă e așa, eu rămân acasă.

* * *

Un domn: Care e cea mai frumoasă zi a vieții.

O doamnă: Mai întâiu, cea mai frumoasă nu este o zi, este o noapte.

Sfaturi Gazetarilor

Charles Dana, într'un discurs pronunțat la întrunirea ziaristilor la Milwaukee, le dă următoarele sfaturi:

1. Culegeți noutăți, toate noutățile.

2. Nu reproduceți nimic din cele alte ziare, fără o verificare mintoasă.

3. Nu publicați nici odată o inserție, fără consimțământul persoanei vizate.

4. Feriți-vă de-a publica printre noutăți o reclamă plătită. Anunțurile să fie la anunțuri.

5. Nu atacați pe acel care nu poate să se apere; afară dacă aceasta n'ar fi cerută de interesul public.

6. Luptați pentru a vă susține ideile, dar nu vă închipuiți că ideile voastre sunt tocmai cele adevărate.

7. Dacă aveți un partid, susțineți-l; dar nu credeți că toți oamenii cinstiți sunt numai în partea voastră și că partea adversă are numai oameni răi.

8. Fiți pătrunși de acest adevăr, că omenirea înaintea, că viața și afacerile oamenilor se vor îmbunătăți, și că, precum e adevărat că există un Dumnezeu, e tot atât de adevărat că viitorul va șterge prezentul, după cum prezentul a șters trecutul.

CURRENTUL GREC LA RUȘI

Indată după ce s'au așezat, frații Lichudi, au început a preda în academia din Mosqua. La început au avut șapte elevi, în urmă toți cunoscuți, cari învățau limba elenă. În același timp se construia un local măreț în mănăstirea «Faiconospassky» pentru academie, în secoteala sumei de 2,000 ruble, dăruită, pentru acest scop, de ierodiaconul grec Meletiu, carele a fost însărcinat de Ioachim patriarh de Mosqua, d'a scri patriarhului de Ierusalim, pentru a se trimete profesori greci la Mosqua.

La construirea edificiului academie a contribuit foarte mult principele Basile B. Golitzin, favoritul regentei Sofia, atât prin bani, cât și prin dispozițiunile sale, și d'aceea Lichudii îl numesc protector, adjutor, și sprijinitor al lor și al academie, științei¹⁾

¹⁾ Familia Golitzin, este foarte vechiă și cunoscută în Rusia. Acest Golitzin vorbea bine grecește, era om foarte învățat după acel timp. La anul 1819, fiind imperator al Rusiei Alexandru I. (1801—1825), ministrul de Culte, principele A. N. Golitzin, a chemat la Petersburg, pentru a se traduce în limba română

În anul 1686 s'a terminat mărețul edificiu al academiilor, care s'a inaugurat în prezența inaltilor demnitari și a unui public foarte numeros, în cap cu patriarhul de Mosqua. Tot o dată fraților Lichudi li s'a permis d'a se strămuta din mănăstirea «Arătarea Domnului» în mănăstirea «Zaiconospassky», unde era academia. Numărul elevilor în academie s'a înmulțit în mod considerabil, intrând acolo 40 tineri de nobili, după ordinul regal. Cursul s'a început complect, dar treptat, în limbele greacă și latină. Succesul elevilor la studii a fost așa de strălucit, în cât, în timp de trei ani a început a vorbi grecește și latinește, a tradus vr'o câte-va cărți în limba slavonă. Gramatica și poetica să preda în limba greacă, iar retorica, logica și fizica în grecește și latinește.

Dar abia atunci s'a început a aduce fructe, și profesorii — frații lichudi a început a îndura cele mai mari neplăceri. Încă până la sosirea în Mosqua a fraților Lichudi c'a introdus mai multe interpretări false asupra dogmelor și misterele bisericești orthodoxe de orient, interpelări introduse din occident atât de protestanți, cât și de catolici. Mulți clerici și civili din societatea înaltă erau pentru aceste interpretări, și d'aceia, spre a pune capăt neînțelegerilor, s'a ținut o dispută, în prezența regilor și demnitarilor curței, cu polonul-catolic Belobodsky, unde frații Lichudi a triumfat, dar Belobodsky avea mulți partizani în Mosqua, între care cel mai însemnat era Silvestru Medvedev, superiorul mănăstirii «Zaiconospassky» din Mosqua²⁾. S'a

biblia, pe archimandritul *Barlaam Cuză*, după recomandarea mitropolitului *Gabriel Bănulescu*, fost exarch al Valachiei, Moldaviei, Basarabiei decedat în calitate de mitropolit de Kișineu, mănăstire, care mult datorește lui *Sțefan cel mare*, *Domnul Moldovei*, decedat la anul 1504. Și în timpul de față familia Golitzin joacă un rol însemnat în imperiul Rusiei. Generalul de divizie *Golitzin* este senator în departamentul I al senatului administrator din Petersburg. („*Almanach de Gotha*“, 1888, pag. 932).

²⁾ Silvestru Medvedev aspira să devină cap al academiilor și, neajungând la scop a început a aduce felurite calomnii asupra fraților Lichudi. După cercetarea tuturilor denunțurilor, Medvedev s'a constatat a fi culpabil și condamnat la penitență în lăura Sf. Sergiului, dar luând parte la revolta *sereliților* a fost decapitat la 11 februarie anul 1691 în Mosqua.

scris mai multe cărți polemice de frații Lichudi și de partizanii lui Medvedev. Lucrurile a mers așa de departe, în cât Ioachim patriarh de Mosqua, s'a adresat către Gedeon, mitropolit de Kiev, și Lazar Baranovici, arhiepiscop de Cernigov, cu privire la interpretările misterele, asemenea s'a adresat și către patriarhii orthodoxi greci din orient, cari a și răspuns patriarhului de Mosqua. S'a adunat un sinod în Mosqua, la anul 1689, carele a hotărât a anathematiza pe partizanii-paștii ai lui Medvedev, precum și scrierile ultimului, aprobând opiniile fraților Lichudi.

Încă înainte de terminarea disputelor despre misterul eucharistiei (împărtășirei), unul din frații Lichudi, anume Ioanniciu, și-a luat concediu de la regi Moscoviei, pentru a pleca la Veneția, spre a-și căuta de afacerile familiei. Plecând în Rusia el a lăsat în Veneția 3 copii ai săi (2 băieți Nicolae și Anastasiu, și o fată) la Constantin Metaxa, un compatriot al său. Metaxa la anul 1687 a murit iar copiii lui Ioanniciu, rămânând fără conducător, a început a trăi prea liber.

În Ianuarie 1688 Ioanniciu a plecat în Veneția, promițând, că se va întoarce în Mosqua în același an, spre a continua profesoratul, împreună cu fratele său. După mijlocirea lui Golitzin, profesorul Ioanniciu a primit o scrisoare de recomandare de la regi Moscoviei către dogele venețian Marco Antonio, Giustiniani. Împreună cu Ioanniciu a plecat și elevul lui, anume Petru Artemonov. Dar în Veneția Ioanniciu a trăit mai mult de trei ani, unde, prin Golitzin, a primit postul de ambasador rus pe lângă curtea dogelui, în care post a rămas și sub dogele următor Francesco Morozini. Cu toate acestea, Ioanniciu Lichud n'a părăsit acolo nici știința, ci să ocupa mereu cu ea. În anul 1689 a scris un comentariu asupra fizicii lui Aristotel, și tot în acel an a trimis la Mosqua pe ambii săi fii, împreună cu cumpărăturile făcute, după însărcinarea regilor Moscoviei, în Veneția, pe când el însuși a plecat la Viena, unde a primit ca

recompensă, portretul imperatorului Austriei cu lanț de aur.

După aceia a fost prin *Moldavia* și *Valachia*, și, fiind că în acel timp Golitzin purta resbel cu tătării din Crimea, apoi Ioaniciu Lichud, sperând în succesul resbelului pentru ruși, a propus regilor moscoviți, în numele popoarelor din orient, subjugate turcilor, d'a reînființa imperiul grec, liberând de sub turci și țările slavone. Totuși, la cas de nesucces pentru ruși, nici nu putea fi gând despre aceasta, și Ioaniciu a fost chemat la Mosqua, unde a și sosit la anul 1691. După sosire, primind recompensă în bani, tot continua mijlocirile guvernului rus cu guvernele venețian și lombardic, purta corespondență cu Adam Still, interpretul curței austriace, și informațiile politice, pe care le primea de la el, le transmitea ministerului afacerilor străine din Mosqua. Copiii lui Ioaniciu au primit în Mosqua titlul de principii ai Bulgariei, la anul 1692, și tot atunci Lichudi au fost confirmați de regi în titlurile de principii ai Bulgariei. De oare-ce Nicolae, fiul lui Ioaniciu Lichudi nemulțumindu-se cu titlul de principe, se intitula «*princeps-magnus*», apoi a fost supus interogatorului și i s'a interzis a purta acest titlu. Aceasta în urmă a fost un articol de acuzare contra fraților Lichudi. În timpul lipsei lui Ioaniciu din Mosqua, profesoratul în academie l continua fratele său Sofroniū Lichud, carele în acel timp a reușit a preda retorica în limbele greacă și latină, și în anul 1690 a început logica după sistemul lui Aristotel, și pe urmă să explice opt cărți despre fisică ale aceluiasi filosof. De oare-ce certele și neînțelegerile religioase în Mosqua nu s'au curmat după moartea lui Medvedev, apoi Sofroniū, în numele său, și al fratelui său, a publicat, la anul 1689, un mare tractat religios-polemic contra eterodoxilor. Frații Lichudi însă n'au putut înmâna acel tractat patriarhului Ioachim, de oare-ce el a murit în martie 1690.

Noul patriarch, Adrian, fost mitropolit de Cazan, era prea blând, nu putea să fie ceea ce a fost Ioachim pentru academie. D'acnea

partisaniū lui Medvedev au calomniat pe frații Lichudi înaintea noului patriarch. Însă partisaniū lui Medvedev nu prea aveau trecere și înaintea lui Adrian, și d'aceea Lichudi, cu toate că au fost calomniați, au ramas la posturile lor, și în anul 1694. Se zice că Lichudi au întrebuițat niște bani nu la locul destinat, și au primit rece pe *Chrysanth* nepotul lui *Dositheū*, patriarch de Ierusalim, la mosqua, și s'au adăugat multe acușățiuni contra fraților Lichudi, între cari și aceea, că au introdus în academie predarea limbei latine, — toate aceste cu scop d'a depărta pe Lichuzi din academie. La 29 aprilie 1691 Dositheū, patriarch de Ierusalim, a trimis fraților Lichudi o scrisoare prin nepotul său Crisanth, rugându-l a i da tot concursul în folosul sf, morment al Domnului. În noembrie 1691 Chrysanth a sosit la Mosqua, și a ramas foarte nemulțumit cu primirea ce i-au făcut-o Lichudi. El a reclamat patriarhului de Mosqua, și, întorcându se în *Moldavia*, unde să afla atunci Dositheū, s'a exprimat foarte rău despre profesorii greci din Mosqua. Patriarhul Dositheū, foarte mahnit, a trimis la Mosqua trei scrisori: Lichuzilor la 15 iuliu 1693, iar regilor și patriarhului din Mosqua, la 10 august același an. — Dositheū acum nu mai scria fraților Lichudi așa favorabil, ca 2 ani în urmă, ci i muștra aspru pentru primirea lui Chrysanth, pentru participarea Lichudilor în soarta episcopului catheretisit Acaciū, «carele s'a făcut papist în Viena, declarând cardinalului, că se întoace la Roma», în fine patriarhul Dositheū amenința pe Lichudi cu excomunicarea de la biserică. În scrisoarea sa către regi, Dositheū numește pe Lichudi oameni neonești, cari nu sunt de origină princiară, ci descendenți ai oamenilor, cari lucau pământul cu sapa, că dênșii au înșelat pe regi numindu-se nobili, — și în fine asuzându-i foarte grav, ceea ce însă nu era adevărat, de oare-ce tot acel patriarch înainte nu găsea cuvinte de laudă pentru dênșii. Dacă era ceva adevărat, apoi numai aceea, că Lichudi erau iubitori de bani, ne vroind a

ajuta pe conaționalii lor — greci — cari so-seau la Mosqua, și nu sacrificău nimic pentru cele sacre.

(Va urma)

George P. Samurianu

CIOCOII VECHI ȘI NOUI

S A U

CE NAȘTE DIN PISICA ȘOARECÎ MĂNÂNCĂ

ROMAN ORIGINAL

de

Nicolae M. Philimon

(Urmare)

În fine dupe ce astupă gurile tuturor a cestor obraznici și demoralizați amploiați, părăsi localul Hătmăniei, blasfemând și dând tuturor răilor pe toți amploiații țerei, cari în loc să proteje societatea de la care se nutresc și se înavușesc, o speculează ei înșile și o pun în disperare prin neterminatele lor șicane.

Dar nenorocirea bietului om nu era încă completă, căci Păturică, ca hoț perfect ce era, nu făcea nici o dată hoția pe jumătate; el lua acasă la dânsul toți banii ce se de puneau în păstrarea Hătmăniei și îi schimba la Costea Chiorul pe bani tăiași sau calpi, iar dupe aceia cosea pungile într'un chip cum să nu rămâe nici o urmă de violare.

Jăluitorul dar ajungând acasă, deschise pun-ga și găsi banii pe deplin, dar când îi trase la cumpănă îi găsi pe uni lipsă, iar pe alții calpi și fără nici o valoare. Sărmanul om vездându-se furat în toate modurile, oftă din adâncul inimei, dar nu luă nici o măsură contra despoiatorilor sei, căci atunci ca și în timpul de asta-ză, amploiații furau sub protecțiunea legilor.

Dar în Hătmănie nu se depuneau număi bani, ci de multe ori se lăsa în păstrarea ei diamantiale și alte obiecte de mare preț, pe care Păturică le falsifica în folosul seu și în paguba acelora ce căutau asigurarea averii lor la un guvern corupt până la măduva oaselor.

În ziua aceea, mai veni ră și alți nenorociți împetricinați, pe cari Păturică îi jăfui binișor și fără cea mai mică muștrare de conștiință; iar după aceea, își puse *ișlicul* în cap și giubeaua pe umeri, și plecă foarte vesel de câștigul seu din acea zi.

Ajungând acasă la dânsul, o altă bucurie neașteptată era aproape să sdrobească mica sa inimă. Costea Chiorul isbutise a cumpăra cele două moși de la *mezat*, și îi trimisese un răvaș prin care îl înștiința despre aceasta. Un alt răvaș de la Duduca îl vestește despre fuga lui Caragea.

Aceste două știri importante, făcu pe ciocoi să se esalteze de bucurie, și iată cauza. De la scena întâmplată în teatru, când acei doi Condicari descoperiseră Postelnicului Andronache toate hoțiile lui; Pestelnicul de și nu crezuse că un copil sărman crescut și înaintat de dânsul ar fi putut să ajungă cu nerecunoștința până la gradul de a'l sărăci și a'l necinsti; cu toate acestea, o mică bănuială tot rămăsese în sufletul lui.

Păturică însă simțise furtuna ce se ridica asupra capului seu, și luase măsuri de asigurare atât de bune, în cât pe cale legală ar fi putut să se împotrivească la toate prigonirile ce îi ar fi venit din partea stăpânului seu; dar Postelnicul era favorit al lui Caragea, și acest din urmă știa pe din afară celebrul »*L'état c'est moi*« al lui Ludovic al XIV; n'avea dar, de cât să priimească o reclamație în contra lui Păturică, și l'ar fi aruncat în ocna părăsită pe toată viața.

De aceia faimosul nostru ciocoi, cum citi răvașul Duducăi, zise în sine cu un fel de aprindere. Caragea fuge! adevărat să fie oare? O! de s'ar adeveri aceasta ași crede că Dumnezeu îl îndeamnă să fugă numai ca să scape de ocna, și să mă fac boier mare. Cu starea Fanariotului am sfârșit; mâne îi voi lua și amoreaza, și atunci solia mea în casa acestui venetic va fi împlinită cu desăvârșire.

CAPITOLUL XXVI.

O scenă dramatică

Principele Caragea vездând că pețitorii de

domnie ațțaseră asupra'i ura regealurilor, înștiințat iarăși din corespondințele ce ținea cu Tarigradul, că Alesandru Vodă Șuțu era aproape să ia domnia țarei, hotărâ a fugi în Europa împreună cu familia și comorile ce adunase din sudorile de sânge ale nefericitorilor români.

Temerea ênsă ce avea de a nu descoperi Sultanul fuga sa, și a trimite oștirî să'l prinză, îl făcea să ascunză acest secret de toată lumea; și ca să amăgească și mai bine pe inemicii seî din țară, aduna divanul în toate zilele și desbătea proiecte de reforme întocmai ca un domn suit pe tron de câte-va zile.

Cu toate acestea, conferințele secrete ce ținea cu consulul rusesc și austriacesc; neobicinuita activitate ce se urma în serviciul său particular, iar mai cu seamă desele intrări și eșirî din Palat ale celor mai însemnați capitaliști ai orașului deșteptă bănuielele poporului, care de și vedea în toate acestea apropierea unui eveniment, dar nepuțând să'l ghicească, se multumea a'l comenta fie-care dupe capacitatea și interesele sale.

Ast-fel se afla starea lucrurilor cu câte-va zile înainte fugii lui Caragea.

La 29 Septembrie 1818, Caragea pofți la curte pe toți boierii, și le vorbi cu multă grație; iar dupe săvârșirea ceremoniei sărutării de mână ¹⁾, se puse în butca²⁾ sa de că-

1). Acest vechi dar umilitor obicei s'a desființat de principele Alesandru Ghica prin oșsul de mai jos.

„Noi Alesandru Dimitrie Ghica Voevod, cu mila lui Dumnezeu domn a toate țerei Românești.

„Vechiul obicei a fost consfințit sărutarea de mână ca un deosebit semn de cinste și de supunere către Domnul țării. Socotind domnia mea drept destoinică, dovadă de acel cuvenit respect îndeplinirea datoriilor din partea fie-cărui, supunerea la pravili și la poruncile stăpânirii, și adevărata dragoste către persoana noastră, care nu suntem la îndoială că se vor păzi cu scumpătate de către toți.

„Noi desființăm pe viitorime acel obicei al sărutării de mână.

„Statul administrativ este pofțit a da această a noastră domnească punere la cale în cunoștința obștii.“

(sub-scriș) Alesandru Ghica Vv,

Anul 1834 Iulie 21 No. 5 Orașul Giurgiu.

lătorie și plecă, fără să spue cuiva unde să duce și când o să se întoarcă.

Patru ore în urma acestui eveniment. pe toate zidurile Bucureștilor, era lipit pitacul acesta :

«Cu mila lui Dumnezeu Io. Ioan George «Caragea Voevod I *Gospodar Zemli Vlahsceo*. «Dumneavoastre veliților boierî ai divanului domniei mele».

«Cum veți primi acest pitac al domniei mele, să vă adunați la Mitropoliă, și să faceți cunoscut tuturor boierilor *Hale și Mazilî* ¹⁾ că eu am lăsat scaunul domniei pentru scoposuri ce numai mie mi se cade a le ști; iar dupe aceia să alcătuiți căimăcă-miă și să căutați trebile țerei cu osărdiă și dreptate; și pentru o mai bună pază a liniștei locuitorilor, să faceți *mehtup* ²⁾ către «*muhafizii* ³⁾ Serhaturilor dupe marginea Dunării, ca să vă dea ajutorul trebuincios. *Tolico pisah Gospodsvomi* !».

Leat 1818 luna Septembrie 29.

George Caragea.

L. P.

Această înștiințare, ce da pe față un secret politic, care turmentase cât-va timp pe toți locuitorii Bucureștilor, fu cetită cu mare lăcomie, dar impresiunea ce produse ea fu deosebită: boierii, care nu luaseră slujbe în timpul acestui Domn, se bucurau erezând că successorul lui se va purta mai bine cu dêngii; favoriții își smulgeau părul din cap de desperare, căci prin căderea protectorului lor perdeau pentru tot-d'auna acele husemeturi grase, ce le îlesnea o viață de satrapă. Numai neguțatorii și clasele muncitoare primiră noutatea fugii lui Caragea cu indiferință; și aveau dreptate, căci ei, ca victime seculare ale lăcomiei Domnilor fanarioți, se interesau foarte puțin a ști dacă asupritorul lor se numește Caragea sau Suțul.

Din toți locuitorii orașului București, numai doue individe împingeau simțimentul întristării și al bucuriei până la extremitate.

1). Hale și mazilî se înțelege boierî în funcți și fără funcți.

2). Raport, arătare sau petiție.

3). Guvernatori militari ai forterștelor după malul Dunării.

Aceștia erau postelnicul Andronafie Tuzluc și Dinu Păturică. Cel dintâiu, dupe o viață de sultan ce trăise atât timp, se deștepta acum într'o mizeriă complectă. Sărmanul om! în viața lui semănată cu atâtea plăceri nu cugetase nici odată ca fericirea o să'l părăsească vre odată.

Amici adevărați nu avea, căci timpul trecutei sale fericiri întinsese mâna și își deschisese punga numai desfrânaților și lingușitorilor; iar pe oamenii cei onești îi tratase cu asprime și dispreț; în cotro dar întorcea privirile, nu vedea de cât visele sale cele de aur, ce îndulcise atât de mult trecutul vieții sale, prefăcute acum într'o aspră mizeriă, care'l strîngea cu tărie în brațele ei cele topite de suferințe.

O singură speranță îi mai rămăsese, dar și aceea nu era de cât o nălucire amăgitoare. El își adusese aminte de Duduca și de Păturică și zise în sine cu un zimbet plin de melancolie. «Dumnezeu m'a pedepsit în adevăr pentru păcatele mele, dar nu m'a părăsit cu totul. Pe Păturică l'am crescut în casa mea, l'am învățat carte și l'am procopisit. Pe Duduca am acoperit-o de dărui și alte faceri de bine; ei dar se vor sili a mă face să uit pierderea trecutei mele fericiri.

În momentul înse, când bietul fanariot cerca să se console de marea sa pierdere prin aceste amăgitoare iluziuni, ușa camerei se deschise și intra un aprod al Hătmăniei, care îi dete pitacul următor:

Marea Hătmănie,

«*Dumnealui Postelnicului Andronafie*».

«Starostea de negustori prin anafora de la 27 ale curgătoarei lunii Sept., face cunoscut acestei hătmănie, că suma ce a prins din vânzarea moșilor dumitale, și anume Plînsurile și Chinuelile, nu ajunge ca să se plătească întreaga sumă ce ești dator lui Costea Bogasierul și altor ipohimeni, cerere făcând ca să se vînză și casa în care te afli locuind, ca prin tirtipul acesta să se despăgubească toți datornicii Ci dar Hătmănia te poștește ca să vii a sta față la Cochii vechii, unde este a se face vînz-

«zarea, spre a nu'ți rămănea cuvînt de tagă. 1818, Sept. 19.

Vel Hatman

Procit vel Pitar.

De și prin acest pitac se dedea cea mai din urmă lovitură stării fanariotului; el înse îl ceti cu sînge rece, apoi bătut în palme ca să vie sluga să'l îmbrace, dar nimeni nu se arăta; bătut de al doilea cu mai multă violență, și abia după trecere de cât-va timp se înfățișă înaintea un rîndaș de la bucătărie.

La vederea acestui individ murdar, Fanariotul se împlu de mînie, apoi zise slugelui cu un accent brusc:

— «Cine te-a trimis aici, mojjicule, și ce voești?»

— «Apoi de, cocoane, auzii bătînd din palme, și de, venii eă că....»

— «Dar unde este arnăutul, jupăneasa, Logofătul Dinu, ai? unde sunt ei? De ce ai venit tu de la bucătărie, să'mi îneci peptul cu mirosul tîu de ceapă?»

— «Așa e cocoane, ai dreptate, dar de, știi ca omul, n'am venit de florile mărului, o fi ceva la mijloc.»

— «Spune-mi curînd ce este?»

— «Apoi de cocoane ce să fie; iacă a fugit toate slugile din curte și am rămas numai eă singur singurel.»

— «Cum se poate una ca aceasta?»

— «Știu și eă cocoane?»

— «Dar bine, cum aă fugit ei fără să'și primească simbriile?»

— «E, e! Cocoane; dumneata să trăești, și le-aă primit, ba încă mai cu asupra.»

Fanariotul, auzind aceste cuvinte, tresări ca un leu rînit fără veste; el își aduse aminte de ce'i spusese Gheorghe vataful seă de curte despre Păturică, și de vorbele celor doi condicari din teatrul, și oftă cu amar, dar era prea tîrziu; voind înse ca să afle pînă unde ajunsese lașitatea lui Păturică, se adresă iarăși către slugă:

— «Eă nu pricep nimic din cîte îmi spuî; ești beat?»

— «O fi ș'asta cocoane, dar eă spuî adevărul.»

— «Dar bine, cine le-a plătit simbria?»
 — «Logofătu Dinu».
 — »Dar el n'are nici bani, nici poruncă din parte-mi să plătească.»

— »Să vezi cucoane cum merge șiretenia : Logofătu Dinu s'a sculat de la cântatul cucoșilor, și ne-a spus, că dumneata ai mofluzit; apoi ne-au întrebat ce simbria avem să priimim și ne-a plătit la toți; unora în bani gata, iar altora le-au dat lucruri de ale casei.»

— »Urmează până la sfârșit, zise fanariotul tremurând de mânie și disperare.»

— »După ce a plătit la toți, au scos armăsarii și telegarii din grajd, și puindu'i la butca dumată, ce era încărcată cu calabăcurile sale, s'a pus într'ansa și a eșit pe poartă, iar eu am rămas să'mi strâng mult puțin ce am, și o să mă duc și eu p'aici n'colo.»

— »Destul, destul, ești afară!»

Sluga eși, iar Postelnicul se îmbracă singur numai de cât și se duse la curtea Domnească să întâlnească pe spătarul, ca să se plângă în contra hoțiilor lui Păturică, dar și acolo l' aștepta o altă desamăgire.

Obicinuit din timpul seu de mărire ca toți să'l salute și să'l lingusească, credea în vanitatea sa, că va fi tratat tot cu asemeni onori, și dupe căderea lui Caragea, dar se amăgea. Guarzii de la poarta Domnească, care altă dată îi făceau temenea până la pământ, acum nici că voră a'l privi. Ajungând în anti camera Căimăcămiei, întâlni mai multe grupe de boieri și amploiați, dar ei, în loc să'l salute ca în trecut și să'i facă acele lingusiri umilitoare, puseră capetele în jos și se prefăcură că nu'l vęd. In fine, intră în odaia Spătarului, făcu o mulțime de temenele de tot felul și pline de cea mai mare înjosire; dar Spătarul, voind să'și răsbune asupra'i pentru insolențele ce săvârșea, când se afla la putere se prefăcu că nu'l vede, și începu a vorbi cu o altă persoană venită de mai nainte.

Acest rece dispreț al Spătarului, încurcă în adevăr pe fanariot, dar nu'l descurăgia: el făcu puțin sgomot ca să atragă atențiu-

nea marelui funcționar, carele voind să se desfacă de dânsul mai carând, îi zise cu nepăsare:

— »Ce te aduce la mine archon Postelnice?»

— »O mare nenorocire, afendim.»

— »Nenorocire! și chiar la dumneata, care ești cel mai mare prieten al norocului!... asta nu e de crezut.»

Fanariotul simți toată greutatea acestor sarcasme, dar continuă povestirea nenorocirilor sale.

— »Da, archon Spătare, adăogă el, o mare nenorocire, o tâlhărie ne mai auzită.»

— »Și a cutezat tâlharii să calce casa uu... om ca dumneata? curios lucru!»

La aceste cuvinte fanariotul îngălbeni, căci înțelese tot veninul satiric ce conținea într'ânsele, dar tăcu. Spătarul însă vędând cât de mult lovise amorul propriu al bietului fanariot, și voind a'i face pozițiunea mai suferită, zise:

— »Ia spune'mi boierule, cunoști pe hoți?»

— »Da, archon Spătare; este vătaful meu de curte pe care l' am scos din trențe și l' am procopsit.»

— »Și cum se numesce el?»

— «Dinu Păturică.»

— «Cunosc un om cu numele acesta, dar el este Sameș la Hătmănie.»

— «Acela este, nu te'nșeli.»

— «Ei hine ce voești să fac cu dânsul?»

— »Să'l bagi în pușcărie, să'i tai urechile nelegiuitului, să'l pu'i în țeapă!—zise fanariotul cu o agitațiune ce'l făcuse să'și pearză mințile.

— »Asta este foarte lesne de făcut pentru un om ca dumneata, dar nu și pentru mine.»

— «Dar de ce, arhonda?»

— «Pentru că Dinu Păturică este boier cu caftan, și se află în *husmetul* țerei.»

— «Va să zică să rămâi păgubași.»

— «Ba nu boierule, dar trebuie să luăm lucrurile cu usul subțire, și când voi dovedi că este adevărat cea ce'mi spu'i, atunci îl voi pedepsi după vină. Atât de o cam dată și lasă-mă, căci am treabă.»

Fanariotul eși din odae disperat de cruda ironie cu care fusese tratat de Spătarul, și se duse să prânzească la unul din amicii săi; iar dupe ce înoptă, luă drumul ce ducea la Kira Duduca, cu scop de a se consola prin grațioasele ei mângâieri de însemnatele pierderi ce suferise în așa scurt timp.

Ajungând la poartă, bătu de trei ori, dar nimeni nu veni să-i deschiză. Supărat de această contrarietate, împinse cu tărie în poartă, ea însă se deschise foarte lesne. Intră în năuntru turburat de o mulțime de cugetări triste; privi ferestrele casei, dar în locul luminei ce altă dată îi încânta vederile, de astă dată nu văzu de cât un întuneric foarte gros. Trebuie să fie și aci o taină, zise el în sine, îndreptându-se către locuința Duduchi; dar în loc să fie primit de dânsa dupe obicei, îi eși înaintea o țigancă bătrână ținând un sfeșnic în mână.

— «Unde este cocoana Duduca bre? întrebă fanariotul cu mânie și impaciență.»

— «S'a mutat d'aceia coconașule.»

— «Când și unde s'a mutat? Spune cioră de grabă, că te omor.»

— «Spuî coconașule, mâncate-ași.»

— «Spune curând.»

— «Astă-zî a venit boeru Dinu, și a vorbit ca vr'un ceas cu dumneaei, apoi s'a dus și dupe cât-va timp ne-am pomenit cu vătaful de *Arabagii* că vine cu șease care, și încercând tot din casă, a luat drumul spre sfântul Nicolae din Țigănie.»

— «Adevărat este ceia ce'mî spuî?»

— «Foarte adevărat, coconașule.»

— «Dar Duduca ce s'a făcut, dupe plecarea carelor?»

— «A mai șezut până a venit coconu Dinu cu butca dumitale și a plecat cu dumnealui.»

— «Ei bine, n'ai putut și tu s'o întrebî unde să duce?»

— «Am întreat'o cocoane.»

— «Și ce 'ți-a răspuns?»

— «Mi-a spus că se duce să se cunune cu coconul Dinu.»

— «Când?»

— «Astăzi.»

— «Unde?»

— «Nu știu.»

— «Spune cioră nu tăgădui, că'ți răsucesc gâtul»

— «Nu mă lua iute, coconașule, că mă zăpăcesc.»

— «Spune-mî curând.»

— «La biserica Lucaci.»

— «La ce ceas?»

— «La doș-spre-zece din noapte; dar să nu'i spuî cocoane; că'mî pune coarnele.»

Fanariotul privi orologiul, și văzând că se apropia ora cununieii, eși pe poartă și alergă cât putu ca să întâmpine răul.

Când ajunsese la biserica Lucaci, ceremonia cununiilor era pe la temeiul ei, sau pe la: «Isaia dântuește» după cum zice proverbul. El intră în biserică numai în anterior și în fermenea, căci giubeaoa 'și o scosese din cauza marelui călduri. Fața sa de fel brună devenise întocmai ca a unui faur de fer din cauza prafului ce se pusese pe dânsa în grozava alergare; ochii săi altă dată negri și încadrați cu un alb perfect, acum erau roșii ca sângele și exprimau ferocia tigrului iritat până la cel mai înalt grad.

Cum intră în biserică se răpezi cu furie asupra lui Păturică și a Duduchi, cari văzându-l atât de mult iritat și gata a'i sugruma cu mânele sale cele robuste, intrară în altar, și se puseră sub apărarea inviolabilă a religiei. «A! a! tâlharilor, zise el. — «V'ați ascuns în altar, ca să scăpați de furia mea? dar știți voi netrebnicilor, că sunt în stare să vă hrănesc chiar din brațele lui «Christos, sau din ghiarele satani, ca să'mî sting focul răsbunării în sângele vostru cel mârșav?» și o dată cu vorba, se repezi spre altar ca să sfîșie victimele sale.

— «Oprește-te boierule, strigară cu uimire preoții, oprindu'i intrarea în altar.»

— «Dați-mî pe nelegiuții care'mî au mâncat starea, și 'și-au bătut joc de cinstea mea; dați-m'i vă zic, căci în starea de apelipsă în care mă aflu, dau foc bisericii de se duce pomina. Și voi veți da seamă înaintea lui Dumnezeu.»

— «Dar bine boierule, ce rău 'ți-a făcut

acești oameni? spune să știm și noi?».

— «Ce rău 'mă-au făcut, ziceți voi? ei bine ascultați și veți afla :

— El se numește Dinu Păturică, și e fecior de opincar. Eu 'l-am luat de mic copil în casa mea ; l'am crescut și l'am propcopsit, iar el drept mulțumire și răsplătire 'mă-a mâncat starea și m'a lăsat în sapă de lemn. Pe dânsa am luat-o asemenea în casa mea : am acoperit-o cu diamanticele, șialuri și mătăsării ca pe o domniță, dar ea nemernica s'a unit cu acel tâlhar, și tocmai acum când îmi pusesem toată nădejdea într'ênșii, ei 'mă-au luat tot din casă și m'au părăsit. Acum dar, când cunoașteți nelegiuirea lor, dați-mi, sau intru cu sila trecând peste trupurile voastre.»

O luptă grozavă se ațîță între disperatul fanariot și între preoți. Această luptă dură numai câte-va minute, căci fanariotul, slăbit moralicește și fisicește din cauza moliciunii și a băuturilor ce'i dedit să bea vicleana Duda, nu putu să reziste mult timp unei teribile crize morale ; el dar rădică ochii către cer și zise : Dumnezeu! m'ai pedepsit de ajuns pentru păcatele mele, nu mă lăsa nerăzbnat !.. apoi căzu jos fără simțire de unde nu se rădică de cât ca să ducă înapoate o viață mizerabilă. El era lovit de dambla și'și perduse mințile.

Puțin în urma acestei scene, Păturică și Duda traversă ulița Băltărețului, ca să se ducă acasă la dânsii, unde 'i aștepta cina și cele l'alte veselii nunțiale.

CAPITOLUL XXVIII.

Blestemul Părintese

Scena întâmplată în biserica Lucacii, produse un mare sgomot în societate. Cât-va timp nu se vorbi de cât de înebunirea Postelnicului Andronake, și mai cu seamă de mărturisirea lui prin care declară pe Păturică de autor al tuturor nenorocirilor sale. Este însă un proverb românesc vechi care zice : »Timpul face și desface.« Societățile umane, acest amalgam compus din ființe bune și rele, înțelepte și nebune, pline de cu-

rioizitate și impasibile, bizare și nătânge ; de multe ori se alarmează de fuga unui principe, de căderea unui popor în sclavie, sau de falimentul unui bancher.

În asemenea casuri, mulțimea se adună în grupe pe ulițe și în locurile publice, raționează asupra evenimentului, vorbește cu sgomot, declamă și se înfuriază. Jurnaliștii făcu articoli fulgerători și plini de semnul mirării și al întrebării, prin care se silesc a da faptului o importanță de o mie de ori mai mare de cât este el în realitate ; dar pe dată ce trece timpul cerut pentru satisfacerea curiozității publice, o tăcere mormântală se răspândește asupra faptului : Principele căzut rămâne cu oasele sdrobite de cădere, popoul sclav geme cu lanțul de brațe, iar creditorii falitului fraudulos, se mulțumesc cu zece la sută din capete, fără ca societatea să se turbure cât de puțin. Iată ce este societatea în vanitatea ei ; de acea Păturică ca om înțelept ce era, lăsa lumea să vorbească ce'i va plăcea și cât îi va plăcea, iar el își regulă casa și interesele sale, cât putu mai bine.

Starea lui se compunea din trei moșii, două vii și o casă pe una din cele mai frumoase ulițe ale Bucureștilor. Dacă el s'ar fi gândit mai bine la nestatornicia și ticăloșia lucrurilor omenești, negreșit că s'ar fi oprit aci, și ar fi petrecut o vieță dulce și liniștită ; dar el era ambițios, și ambițiunea nu are margini. De ce folos ar fi fost avuția pentru dânsul, dacă 'i ar fi lipsit acea pozițiune socială, care ar fi putut să'i deschiză ușile boierilor celor mari, și să'l facă egal cu dânsii? Iată ideile ce preocupau pe Păturică în primele zile ale emancipării sale din clasa vătafilor de curte.

În timpul acela sosi și cartea visurului Derviș Mechemet, prin care făcea cunoscut boierilor și poporului român, că Alesandru Șuțu s'a numit Domn al Țării Rămânețșii.

Păturică, voind să profite de acest eveniment, mai întâi se informă despre starea lucrurilor și după ce află numele tuturor persoanelor ce încongiurau pe noul domnitor, începu a se duce des pe la curte, și prin

lingușiri pline de baseță, dobândi cu încetul favoarea tuturor. Casa lui devenise un loc public unde se adunau toți părăsiții Bucureștilor, căci din nenorocire această lepră a societății esista și pe atunci, cu deosebire că, părăsiții din zilele noastre sunt favorișii și puși în slujbe

Fanarioții veniți din Țarigrad cu Alecu Vodă Șuțu, găseau în această casă un tesa-ur de toate cele mai încântătoare plăceri. Vuticile și cafelele cele mai bune, ciubucele și narghelelele cele umplute cu parfumatul tutun al Siriei; jocurile la noroc cele mai despuietoare și femeile cele cu ochii măi fermecători de cât ai Vasiliscului; toate aceste puternice baterii de corupțiune, erau adunate în casa lui Păturică. În fine orî cine intra în acest palat fermecătoresc, eșia încântat de plăcerile ce gusta într'ânsul, iar măi cu seamă de buna primire și de îngrijirea cu care erau tratați de gentila și mult iscusita fanariotă.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE

Dicționare de la santé.—Descoperirile *Centenarului Chevreul* asupra corpurilor grase și a culorilor nu sunt de ajuns spre a 'i face numele popular: vîrsta lui înaintată 'i adaogă la gloria ce-a câștigat. Acest om a ajuns la o sută de ani, vîrstă la care a' ajuns și alți oameni, dar el a știut să nu moară ca ei. — Orî-cine poate să devie centenar ca *Chevreul*, urmând principiile igienei și conformându-se înțeleptelor sfaturi pe care doctorul Bonami le formulează în lucrarea sa intitulată *Dictionnaire de la Santé*, un volum formidabil și ilustrat cu sute de gravuri. Anunțăm cititorilor noștri că a' apărut și ultimele fascicule ale acestui dicționar. Acei care doresc să aibă complect dicționarul în cestiune, *il pot comanda prin chiar Administrația Revistei Literare*, trimițînd suma de 15 lei în aur, plus portul mandatului, la Paris;—căci de la 15 Decembre încolo, când dicționarul se va broșa și scoate în vînzare ca volum întreg, prețul va fi aproape îndoit.

La Revue des journaux et des livres, este o revistă ce apare la Paris, de măi mulți ani, și care are calitatea d'a conține cele măi însemnate producțiuni literare, extrase din ziarele, revistele și cărțile cele măi reputate ale Franței. E ca un fel de album,

în care găsești câte ceva de măi toți autorii contemporani ai Franței. Recomandăm cititorilor noștri, cu deosebire, colecțiunea anului deja expirat 1887, — care formează un volum de aproape 850 paginîl măi, — legat luxos și care ar putea servi de minune ca dar pentru anul no'iu. Acest volum, pe lîngă nenumărate poesii, cronici, varietăți, chestiuni științifice, curioșități, reviste, etc. măi conține trei romane complete și peste 165 *nuvele* din cele măi frumoase,

Accea ce e surprinzător, este că conține prea multă și prea distracțiioasă materie pentru micul preț al volumului.

Abonații noștri care doresc să aibă sau să ofere cui-va eceastă interesantă colecțiune, pot trimite administrației „Revistei Literare“ suma de 14 lei în aur plus un leu taxa mandatului și a cererei la Paris, — și în 8 zile o vor primi pe adresa ce vor arêta.

RECREAȚII

No. 9. Problemă.

Un regiment trebuie să facă un drum de 12 zile pentru a ajunge la destinațiunea sa; dar în momentul plecării, primește ordin ca să sosească cu 3 zile măi iute. În virtutea acestui ordii, regimentul face 9 kilometre măi mult pe zi.

- 1) Cât trebuie să facă pe fie-care zi?
- 2) Care este distanța de parcurs?

Dintre deslegătorii acestei probleme, cel care va eși la sorți, va primi ca premiū o colecție pe 6 luni din «Revista Literară».

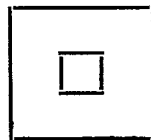
— x —

DESLEGĂRILE DIN No. 21.

No. 7. Fantesie.

No. 8. Fantesie.

Din 117 deslegători, a' trimes ambele soluțiuni adevărate: Sf. Sa Ermitul din Sinaia, — d-nii locotenenți V. Stanomirescu, — M. Dobrescu, — G. Ionescu, — sub-locot. G. Cioran, — D. D. Nicolescu, — Anton Vurfel — Aureliu P. Eliade, — Albina, — Petre M. Steriu, — S. S. Irimiescu, — S. Eisemberg, — D. Stoicescu, — M. Leautey, — Dimitrie D. Marinescu, — Aristide M. Bragadireanu, — Locot. Al. Anghelichi, — Sub-ofițeri Sache Soicnescu și N. Pătrășescu, — D-na S. Grozea, — Vasile Dimitriu, — V. Petrescu.

PREMIUL a fost câștigat de d. Dimitrie D. Marinescu, comerciant, din Giurgiu.

RECREATOR.